

Yvonne Westerberg grundade Sinneas Trädgård, den första terapeutiska trädgården i Sverige, i början på 1990-talet. Sedan dess har hon gått vidare och initierat Haga Hälso-trädgård. Ett projekt som nu följs av forskare under fyra år.

FÖR YVONNE WESTERBERG ÄR NATUREN EN LÄKANDE KRAFT

Vi mår bra när vi befinner oss i naturen och rör oss bland träd, buskar och väldoftande örter och blommor. Så har det alltid varit. Men att använda sig av naturen i rehabiliterande syfte har däremot inte varit lika vanligt – trots att det leder till goda resultat. Haga Hälso-trädgård i Stockholm är ett bevis på det.

Om någon skall lyftas fram som frontfigur i detta sammanhang så är det arbetsterapeuten Yvonne Westerberg. 1992 var hon initiativtagare till och grundare av Sinneas Trädgård vid Sabbatsbergsområdet i Stockholm (läs mer om Sinneas Trädgård på annan plats, reds anm). Tio år senare blev Yvonne projektledare för Haga Hälso-trädgård, en verksamhet där såväl den inre som den yttre grönskande miljön används i rehabiliterande syfte.

– Egentligen har naturen funnits med som en läkande kraft sedan lång tid tillbaka, säger Yvonne och kisar mot höstsolen där hon sitter utanför Haga Hälso-trädgårds växthus med en kaffekopp i handen.

– Men tidigare har man inte tittat vetenskapligt och metodiskt på denna typen av verksamhet, fortsätter Yvonne. Vi kommer nu att evidenssäkra vad vi gör, bland annat pågår ett forskningsprojekt under fyra år.

TRÄDGÅRDEN ÄR PLATTFORMEN

De personer som verkar vid Haga Hälso-trädgård utgör tillsammans ett multiprofessionellt team. Här finns arbetsterapeut, sjukgymnast, kurator, trädgårdsmästare, läkare samt psykolog på konsultbasis.

– Vi utgår ifrån ett salutogent synsätt – att

se på det friska, se resurserna hos varje individ, och vi erbjuder konventionella rehabiliteringsmetoder där trädgården utgör plattformen för det som sker, berättar Yvonne. Handlar det om ett fall med stressrelaterade utmattningssymtom ingår olika delar av insatserna såsom till exempel samtal, "mindfulness" och avspänning samt trädgårds- och naturbaserade aktiviteter.

Trädgården och miljön är anpassad för att där kunna möta människor i olika situationer i livet. Här går också att jobba med reella aktiviteter.

– De som kommer till oss får hjälp med problemen och impulser till att gå i rätt riktning. Det man lär sig här kan implementeras i det vardagliga livet, säger Yvonne och fortsätter:

– Vi ger personerna kunskap om så kallade coping-strategier som blir redskap att använda i stressiga situationer.

AKTIVITET, VILA OCH LUST

Om man skall beskriva Haga Hälso-trädgårds struktur så är det som olika rum där man får stöd av miljön i form av trädgård och natur. Innehållet i dessa rum kan som sagt vara teoretiskt eller praktiskt. Och man går från aktivitet till vila eller från skapande

till lust under överinseende av teamet som stöder alla och varandra.

Bland utbudet kan nämnas arbetslivsriktad rehabilitering och förlängning av sådan vilket sker individuellt eller i grupp, arbetsprovning, kompetensutveckling, utbildning samt inspirationsdagar. På sikt kommer även arbetsträning att finnas på programmet.

Nyfikenheten på Haga Hälso-trädgård är mycket stor, inte minst från övriga Norden men även länder därbortom.

– Alla förstår vår plattform naturen, och intresset för hur vi använder den är omfattande. Vårt arbete följs med spänning av många inom vård och omsorg samt bland politiker och andra beslutsfattare, säger Yvonne.

Att så är fallet förstår man inte minst genom att ta del av hur referensgruppen för verksamheten ser ut. Här finns Sveriges Lantbruksuniversitet, flera representanter från Karolinska Institutet, Stockholms Läns Landsting och ett flertal brukarorganisationer för att nämna några.

– Syftet med referensgruppen är att ta till oss kompetens som vi själva inte besitter och ge ökad kvalitet till vår verksamhet, menar Yvonne. Det skapar trovärdighet för det vi gör.

Läs mer på www.haga.se

GÖRAN HÄGGLUND GER SIN SYN PÅ MELLANVÅRD

PrivoJournalen har i tidigare nummer ställt frågor till förra vård- och äldreomsorgsministern Ylva Johansson och till riksdagspartierna inför förra årets val. Det är drygt ett år sedan Sverige fick en ny regering och nu undrar vi hur socialminister Göran Hägglund ser på mellanvård, privata vårdalternativ och offentliga upphandlingar.

Vilken inställning har du till privata vårdalternativ inom mellanvården?

– Jag är övertygad om att en mångfald aktörer inom alla delar av vården är både bra och viktigt. Mångfalden av aktörer leder till nytänkande, både vad gäller behandlingsmetoder, organisation och bemötande, och vitaliserar sjukvården. För att vi ska få bättre fart i arbetet med att kunna erbjuda befolkningen en bättre vård är det viktigt att ta bort onödiga hinder. Ett sådant hinder var stopplagen, som vi nu avskaffat.

Det är viktigt att fortsätta på den vägen. Nu går vi vidare med fler satsningar. Det handlar t ex om stöd till mångfald och om ersättningsetablering, alltså rätten att överlåta sin mottagning, där ersättaren får driva verksamheten vidare enligt nationella taxan.

Det finns kommuner idag som bygger ut och tar hem vårdtagare i stället för att utnyttja redan befintliga alternativ i form av privat vård – där vissa kan ha bott i 10-12 år, fått sitt sociala nätverk och har det som sitt hem. Ett sådant exempel är Kristianstads kommun som bygger ut den kommunala vården – i detta fallet LSS. Vad anser du om det?

– Regeringen välkomnar alternativa utförare. Privata, ideella och kooperativa utförare kan och bör spela en viktig roll inom den solidariskt finansierade kommunala omsorgen. Det finns hos vissa kommuner en obefogad tvekan inför alternativa utförare. Men när det gäller just Kristianstads kommun så vill jag inte uttala mig i termer av rätt och fel. Jag har inte hela bakgrunden och jag får heller inte uttala mig om enskilda fall.

Länsstyrelserna tolkar regeringens riktlinjer/uppdrag på olika sätt. Hur ser du på att reglerna för granskning är olika beroende på var i landet man bedriver sin verksamhet? Är det på gång med ett gemensamt regelverk?

Exempel. Alla som utför hälso- och sjukvårdstjänster och alla HVB (hem för vård och boende) skall vara registrerade hos socialstyrelsen. Vad gäller för alla icke HVB? Skall de vara med i registret eller inte? Här är det svårt att få ett entydigt svar från länsstyrelserna.

– Den sociala tillsynen, som bedrivs av landets 21 länsstyrelser, håller på att ses över. En utredare har i uppdrag att stärka tillsynen och göra den tydligare samt att lämna förslag som ska leda till att tillsynen kan fungera samordnat, strukturerat och effektivt. Utredningen ska överlämnas till statsrådet Maria Larsson i början av november i år.

Regeringen har i propositionen Utveckling av den sociala barn- och ungdomsvården m.m. (prop. 2006/07:129) föreslagit att kommun och landsting som driver hem för vård eller boende, samt kommun som genom avtal har överlämnat till enskild att

driva sådant hem, ska anmäla denna verksamhet till länsstyrelsen. Regeringen anger i samma proposition att socialstyrelsen bör få i uppdrag att i samråd med länsstyrelserna och Statens institutionsstyrelse upprätta och årligen revidera en förteckning över hem för vård eller boende. Motsvarande förslag finns inte för annan verksamhet. Det kan däremot vara en fråga som utredningen över tillsynen tittat närmare på.

Fortfarande är det krångligt och svårt för små vårdföretag att delta i offentliga upphandlingar. Det är skillnad på att upphandla kopieringspapper och vårdplatser. Vad gör regeringen här? Varför inte förorda direktupphandling av enskild plats?

– Att ha ordentliga upphandlingsregler är viktigt och torde fungera väl. Ett bra regelverk garanterar både rättvisa, dvs. att ingen aktör gynnas på de andras bekostnad, och bra pris för beställaren, genom att konkurrensen skärps. Det är dock svårare att upphandla "mjuka" tjänster där kvalitet och bemötande är så mycket viktigare - det är helt enkelt svårt att skriva ned vad ett bra bemötande är. Direktupphandling är något som, i vissa sammanhang, är möjligt sedan 2003. I propositionen som behandlar frågan står dock uttalat att det ska användas restriktivt och enbart när det är uppenbart att kvaliteten i vården skulle försämrats till följd av ett annat upphandlingsförfarande.

Jag möter en del aktörer inom vården som tycker att det är besvärligt och svårt med upphandlingar och med LOU. Därför har vi startat ett projekt på Socialdepartementet kring de här frågorna. Projektet ska se över regelverket och de problem som finns med upphandlingar av hälso- och sjukvård. Enligt min mening är det inte främst omfattande lagändringar som krävs, snarare kompetensförstärkande åtgärder och tydligare verktyg.

EN TRÄDGÅRD FÖR ALLA SINNEN

När Yvonne Westerberg 1992 tog initiativet till Sinnenas Trädgård ville hon ge de gamla inom Sabbatsbergsområdet en plats att trivas på och en egen trädgård att njuta av. 15 år senare är denna oas fortfarande en vidunderligt vacker plats och en riktig lisa för själen. Yvonne har gått vidare i livet men hennes efterträdare Christer Fällman har vårdat och utvecklat arvet på ett enastående sätt.

För fem år sedan fick trädgårdsmästaren Christer Fällman uppdraget att efterträda Yvonne som ansvarig för Sinnenas Trädgård. Då var det en utmaning som han bara inte ville missa och än i dag brinner den lågan i Christer – vilket blir uppenbart när han guidar Privojournalen runt.

– Detta var Sveriges första terapeutiska trädgård för äldreboende, säger han. Som sådan har den stått modell för många andra anläggningar i Sverige och utomlands. Vi har cirka 40 studiebesök per säsong och här har varit folk från Japan, Australien och Spanien till exempel.

Syftet med trädgården är att stimulera alla sinnen hos besökaren, det vill säga syn, hörsel, lukt, känsel och smak. Parken skall också vara en mötesplats, ett ställe för rekreation och inte minst en plats för rehabilitering.

– På Sabbatsbergs vård- och omsorgsboende finns cirka 120 boendeplatser men även andra dagliga verksamheter och en dagverksamhet för pensionärer i Finska

Herrgården, berättar Christer. Det är viktigt att de gamla kommer ut på dagarna under alla årstider men tyvärr är det väl inte riktigt så, beroende på att personalen inte alla gånger hinner med att följa de boende ut.

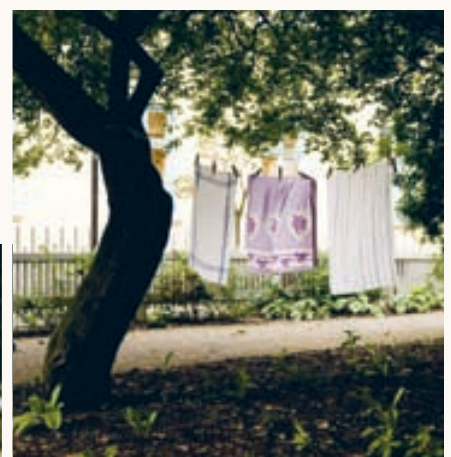
Christer ser annars gärna att de gamla hjälper till eller kanske bara ser på när andra jobbar, vilket i sig kan vara en stimulans och en påminnelse om tider som gått.

– Vi försöker locka med olika typer av aktiviteter i parken och vi har våra traditionsbundna aktiviteter vid påsk, valborg, midsommar och jul. Vid julen 2006 hade vi till exempel cirka 2 000 besökare på vår julmarknad.

Att Sinnenas Trädgård betyder mycket för de boende i området är ställt utom all tvivel. Den bidrar till att besanna en devis som Christer gärna framhåller:

”Det är viktigt att ”leva” tills man dör.”

Fotnot: Sinnenas Trädgård har Norrmalms äldreomsorg som huvudman. Parken är på 2 500 kvm och innehåller cirka 800 olika växter.

Christer Fällman leder den dagliga verksamheten vid Sinnenas Trädgård.

NOTISER

SVANVIKS GÄSTHEM NY MEDLEM

På styrelsens sammanträde den 12 september antogs Svanviks Gästhem på Tjörn som ny medlem i Privo. Svanviks Gästhem erbjuder personer med psykiska funktionsnedsättningar omvårdnad och tillsyn.

HÖSTKONFERENS 7–9 NOV

Privos sedvanliga höstkonferens är i år förlagd till Scandic Star Hotel i Sollentuna 7–9 november. Ämnen som kommer att tas upp är övergrepp i allehanda former samt Privos vägval.

PRIVOS MÅLGRUPPER OCH VERKSAMHETER

- Cancerrehabilitering
- Demensvård
- Flyktingar/invandrare
- Rehabilitering av personer med förvärvade hjärnskador
- Rehabilitering av konvalescenter
- Vård i livets slutskede
- Missbruksproblematik
- Vård/rehabilitering av personer med psykiska funktionshinder
- LSS-verksamheter för personer med utvecklingsstörning och personer med autism/autismliknande tillstånd
- Rehabilitering av somatiskt sjuka
- Äldreomsorg
- Barn och ungdomar med neuropsykiska funktionshinder
- Friskolor

AGENDA

30 september–6 oktober

Studieresa till Holland

16–17 oktober

”Att leda mot framtiden” – ledarskapsutvecklingsdagar på Hotell Gästis i Varberg

7–9 november

Höstkonferens och extra förbundsmöte i Sollentuna

FOGDARÖD – PIGG 100-ÅRING

Den 9 september 1907 togs första steget mot det som idag är Fogdaröd omsorg, vård och utbildning i Höör. Jubileumsfirandet inleddes den 2 september med en mässa som hölls av Lunds stifts nye biskop Antje Jackelén. Firandet fortsatte under veckan med festmiddagar i olika former för brukare, boende och elever. Lördagen den 8 september

hade Fogdaröd öppet hus på eftermiddagen med bl a utställning och underhållning av Danne Stråhed. På kvällen bjöds styrelse och anställda med respektive på middag med dans i Fogdaröds loge. Till jubileet har historiken ”På Fogdaröd är det gott att vara” tagits fram. Firandet kommer att avslutas med olika seminarier under hösten.

Lördag 8 september bjöds det under dagen på underhållning av Danne Stråhed och på kvällen dans och middag för styrelse och anställda.

SOCIALSTYRELSENS VERKSAMHETSTILLSYN VISADE PÅ BRISTER

I samarbete med Länsstyrelsen i Stockholms län genomförde Socialstyrelsen 2006/2007 en verksamhetstillsyn vid åtta Hem för vård och boende (HVB) för psykiskt funktionshindrade.

I rapporten visas att HVB-hem inte har klart för sig vilka hälso- och sjukvårdskrav som ställs på dem som vårdgivare. Dessutom är det intressant att få insikt i vilka konsekvenserna kan bli för den enskilde individen när samordning och samverkan mellan socialtjänst, landsting och enskilda verksamheter saknas.

I rapporten finns bl a en beskrivning av ett fiktivt fall där Anders, 40 år, placeras på HVB Kringlan och hamnar mellan stolarna.

Ladda ner rapporterna på:

www.socialstyrelsen.se/Publicerat/2007/9678/2007-109-19.htm

och

www.socialstyrelsen.se/Publicerat/2007/9677/2007-109-23.htm

PRIVO•JOURNALEN ges ut av Privo tre gånger per år. Upplaga: 5 000 ex. Årgång tre. Ansvarig utgivare: Kurt Ericsson, kurt@privo.org

Privos styrelse: Ulla Persson, Martin Lernås, Erik Caster, Kaj Persson, Ari Ojala, Kurt Ericsson och Christhel Andersson.

Privo, Box 128, 243 22 Höör. Tel. 0413-55 97 10, Fax 0413-209 33.

E-mail: info@privo.org Webb: www.privo.org

Produktion: svenssonmolin marknadskommunikation ab, www.svenssonmolin.se